

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קפז.

עין משפט
גר מצוה

בז' א מ"י פ"א מהל' נחלות
הלכה ב סמג עשין לו
טוש"ע ח"מ סי' רעו סעיף
:ח

רבינו גרשום

שלא תהא תורה שלמה.
שלא כשיהיה כליה שלכם.
שלא אומר אתם שאתם
מבקשים ומביאים ראייה
שתישיר מופרז ומקשה
הוא משום דמה לכת
בדין הוא שתישיר קודם לכת
שכן יפה כחה במקום אחי
אביה דיהי עומדת במקום
אביה ויורשת עם אחי אביה.
אמרו בבתו א"צ דראית
מבחו דתירשנו עם אחי הורע
כחה במקום אחין שאינה
עומדת ויורשה במקום אחי
הדבן קודם לכת. וכתבי
במעשה בנימי כשתפסיו
אחין עמו השביטם ואמרו
יורשת פליטה לבנימין.

מציא ירושת פליטה התיקין
האחראי על חירש הבן עס
לשכבט אחר אצ"פ סבחינר
עושה ספשהוהיה
חורחה אל חסוב נחלה
למטה אחר נחלה
על הר סיני בלבד
ההורחה אל לדרות שכתוב
כפרהשה הר דברא אל
לפחד
רמבר אל חסוב רב
מכלל דהוראת שעה היתה
לדרות וחכי סאח
פירקין ועשוי
התקנינו לבנימין של אל חירש
הבן עס האחין דר
שלא חסוב נחלה אבל
רצה לינשא אחר:
שפשהבט חירש עס האחין:
אסאר אל חפילת פל
הל חל אהיה למד.
נחלה רצה למד
הדרה אלחיה. חן גומרי
פירארה רב
ועונסנה ומפוקן [נתן של
הר קטן ומפוקן] שפס.
אסאם איתא דר יוחנן [הוא]
דאמרן על חניח בן חניח
היה אהר אל חניח
חן בדול חן חניי אל
הר לפשהי שעה אל

אגב

ב' ע"ז זה בחרת מעוני. טוב לך במכות הללו ממה שהיית עני דעשיר היה ללא מלינו שהפסיד איזו אלף בהמות אבל קרקעות יספיק וזהב לא הפסיד אע"פ דקאמר ערוס יתלמי מצטן אמי וערוס יאשבו שמה (איזו ה) מתנחם היה על הפסדו שלא היה לו לחוש שבמותו לא יוילך כלום עמו כדכתיב בקהלת (ה יד) ומאומה לא ישא בעמלו שוילך בידו והא דכתיב (רש"י דקרא) (איזו מב) וימנו לו איש קטשה אחת ונס וזה אצל אחד לא מפני שהיה עני אלא דורון היו מביאין לו:

אָנפֿאַנג וואָס האָט געווען דער ערשטער
אָנפֿאַנג פֿון דער וועלט? און וואָס
האָט געדויערט עס צו שטעלן די
וועלט אין אירע הויז? און וואָס
האָט געדויערט עס צו שטעלן די
וועלט אין אירע הויז?

תלמיד תסתיים ⁶ רבי יוחנן דאמר תלמיד דאמר ⁷ רבי יוחנן דין גרמיה דעשיראה ביר תסתיים דרבי יוחנן דאמר תלמיד ומדרבי יוחנן אמר תלמיד רבי יהושע בן לוי אמר בן ⁸ והא רבי יהושע בן לוי לא אויל לבי ממאי אלא לבי מאן דשכיב בלא בני דכתיב ⁹ בכו בכה להולך ואמר רב יהודה אמר רב להולך בלא ¹⁰ בן זכר אלא רבי יהושע בן לוי הוא דאמר תלמיד ומדר' יהושע בן לוי הוא דאמר תלמיד רבי יוחנן אמר בן קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן לא קשיא הא ידידיה הא דרביה: סימן הדר עני וחכם: דרש רבי פנחס בן חמא מאי דכתיב ¹¹ והדר שמע במצרים כי שכב דוד עם אבותיו וכי מת יואב שר הצבא מפני מה בדוד נאמרה בו שכיבה וביואב נאמרה בו מיתה דוד שהניח בן נאמרה בו שכיבה יואב שלא הניח בן נאמרה בו מיתה ויואב לא הניח בן והכתיב ¹² מבני יואב עובדיה בן יהיאל אלא דוד שהניח בן כמותו נאמרה בו שכיבה יואב שלא הניח בן כמותו נאמרה בו מיתה דרש ר' פנחס בן חמא קשה עניות בתוך ביתו של אדם יותר מחמשים מכות שנאמר ¹³ חנוני חנוני אתם רעי כי יד אלוה נגעה בי וקא אמרי ליה חבריה ¹⁴ השמר אל תפן אל און כי על זה בחרת מעוני דרש ר' פנחס בר חמא כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים שנא' ¹⁵ חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה: זה הכלל כל הקודם בנחלה יוצאי ירכו קודמין והאב קודם לכל יוצאי ירכו: בעי רמי בר חמא אבי האב ואחי האב כגון אברהם וישמעאל בנכסי עשו איזה מהן קודם אמר רבא ¹⁶ תא שמע האב קודם לכל יוצאי ירכו ורמי בר חמא

2002 2001

שאל לשבט אחר ונעקרה נחלה מבנימין: ה"ג מלא עליו עברה.
 נו: דין גרמא דעסיארה ציר. נשאר אללו שן אחד מבניו ובו היה
 ורק ג' (מ"ג) כל שבטא טמא חוץ מן השנייים והשיער והספורן
 ירע ליה דמי שלא הניח בן נקרא לא ירע אלהים לא היה אומר (ו')
 זמאן דמפרסח טמאיה דכדכבי [תהלים ב] אשרי נשוי פשע כסוי טמאה:
 (ג) בית מלא טמא מלא מחים לזי שלא היה רוצה להסתכל בלמורו:
 תלמוד: א' דרביא. מלא דלמור ז' שלא היה בן ולא צבירא ליה:
 חמא נקט ליה הכא: כי יד אלוה וגו'. היינו ג' מכות שהרי במצרים
 היה חמש אצבעות חמשים מכות: אל פה אל און. אל תהרהר אחר
 י ורבי י' שן כסף וחבד וקרקעות ועדיין הקב"ה מרחם עליך יותר
 מ המקום. מלאכי מות היינו חולה שטות למות: יפרכה. יקמנה:
 ומשום דתרייכו אתו לירש את המת מכה אבי המת קא בעי לה:
 ירש אש בנו לכל יואלי ירבו. נמלא אברהם יורש את יצחק מקמי
 דתא עשו ואחור אברהם וירש את יצחק בנו כדאמרן בריש פירקין [קמ]
 ממי דרשינן ככל קרובים וגבי אבי המת נדרשין אש און לו אב
 יואלי לירשו יצא במתומו והיינו אברהם שקדור לישמעאל און הלכה:

326

אלא תהא תורה שלמה שלנו כו'. איני צריך לדחותך בקש. ומיהו מעיקרא לא היה חפץ לגלות לו טעמו של דבר דאסור לגלות להם טעמי תורה: **כשיהא בטלה שלכם**. קל וחומר שאתם דנין מעצמכם שיטעו עליה תשובה מה לבת בנו שיטעו כהא במקום אחיו שירשת

בצמקום אביה כגון צנות ללפחד שירש
בנכסי חפר אצי אצין עם בני חפר
שנאמר נתן תמן להם אחוזת נחלה
בצמון אחי אצין [במדבר כו:] **תאמר צנתו**
שפורע רבה אלל האחין כס
שקרה יורשת עם אחיה צנכקי אציה
אצנה יורשת עם צת אחיה. צוא
וראה שצנות ללפחד ירשו צנכסי
חפר ולא לקחו בני חפר וצנות חפר

כל נכסי חפר נמלכת בת הן
קודמת לבת דהיינו בנות כלפחד
שקדמו לבנות חפר: ואוסו היום
שנלחם כ"ד בצבת היה: שלא חירש
בת הן עם האחין. של בן אלף האחין
יורשין כל נכסי האב ואפילו חלק
שהיה ראו לאחיהן המת לפי שבאותו
מעשה פליגש בצבעה מתו במלחמה
כל שבט צנימין ואפילו הגשים
כדכתיב ^ו מה נעשה לגויתרים לנשים

כי נשמדה מצימין אשה ולא נותר
מהם כי אם שם מאות שנשאו נשים
וארבע מאות מצבות יבש גלעד
ומתאים שחטפו מצבות שילה ונמצא
כל ארץ צימין לשם מאות איש לפיכך
נחזקו העת מגיע ^(א) מלך מן החולה
ללאשה אחת הבאה לירש ואם תנשא
לשבת אחר נמצאת נגרעת נחלת
שבת צימין לפיכך התקינו דהיכא
שבת צימין יבשו את ארציהם

מסורת הש"ס

(א) לקמן קמא, (ב) זרכות ה,;
(ג) מו"ק כז: ע"ש,
(ד) [שופטים כא], (ה) ריעב"ץ
(מ"ז, ו) ש"ך לע"ב,

תורה אור השלם

- וַיֹּאמְרוּ וְיִשְׂרָאֵל
לְבָנָיו: וְיִתְּן שֵׁבֶט
שֵׁבֶט יִשְׂרָאֵל: שְׂפוֹטֵם כֹּה
וְכֹה וְאֵל זֶה יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר
לְפָנֶיךָ אֱשֵׁי בִּימוֹת בָּנֵינוּ
וְלֹא הִעֲבֵרְתָּ אֶת נַחֲלֹתוֹ
לְבָנוֹת: מִכִּסֵּד בִּי כֹה
וְכֹה יִעֲבֹר וְיִהְיֶה וְהָיָה
כִּי צָרָה וּמִצְרָה וְיִשָּׁא
וְיִמְצְאוּתָהּ וְיִשָּׁח וְאִפְּלֵה
עֵינֵי עַם יִשְׂרָאֵל:
צַנְיָה וְאֵל
4 יִשְׁמַע אֶל יִצְחָק וְשֵׁבֶט
שֵׁבֶט סִלְהָ אֲשֶׁר אֵין
לְיִשְׁרָאֵל לְיִשְׁלִיפֹת לָמוֹ אֵין
אִלְדָּה: תְּהִלָּה הִיא
כִּי תִבְנוּ לָמוֹ אֵת אֲנָדוֹ
כִּי בָנוּ בְּנוֹ לְחֹלֶץ בִּי יִשְׂרָאֵל
שֵׁבוּ עַד זֶרְעָה אֲשֶׁר אֵין
עוֹד: יִימֵהוּ כֹה
וְהָיָה שְׂמֵחַ בְּמִצְרַיִם
וְכִי יִשְׁכַּב עַד אֲמָתוֹ וְכִי
תִּהְיֶה יוֹאֵב שֶׁתִּהְיֶה אִימָה
לְפָנֶיךָ פִּרְעָה שְׁלֹתִי
אֶל אֶרֶץ:

מלכים א יא כא
מִבְּנֵי יִזְבָּב עֲבָדָה בֶן
יִחִיאֵל וְעַמּוֹ מְאֹתִים
יִשְׁמְנָה עֶשֶׂר הַזִּקְרִים:
עזרא ח ט
חֲנָנִי חֲנָנִי אֲתֶם רָעִי בִּי יְד
אֱלֹהִה נִגְעָה בִּי:

9 הַשְׁמֹר אֶל תַּפְּן אֶל אֵן
בִּי עַל זֶה בְּחֶרֶת מַעֲנִי:
10 חֲמַת מֶלֶךְ מִלֵּאבֵי מוֹת
יִאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה:
מִשְׁלֵי טוֹד

הגהות הב"ח

(6) נִמְּ חֲמִשִּׁים דָּרִי יוֹחֵן
 רִוּרָא דְלִמְרָא מַלְלִיךְ דְּלִמְרָא
 יוֹחֵן צִיר חֲמִשִּׁים דָּרִי יוֹחֵן
 רִוּרָא דְלִמְרָא (3) שֶׁם לְהוֹלֵךְ
 לְגַלְלָא בְּנִים אֶלֶף ר' יִהְיֶה
 צִיר לִי: (2) רִשְׁבִּים דִּיָּה
 מִלְּמִי חֲמִישֶׁ וְכוּ מְגִישֶׁ הֶרְבָּה
 מִלְּמִי מִן מַנְחֵלֶה: (4) דִּיָּה
 יוֹן גִּרְמָא וְכוּ לֹא הִיא חֲזִירָא.
 וְכוּ וְכוּ וְכוּ גַּם יִי לְפִרְשֵׁ
 לֹא הִיא חֲמִישֶׁ חֲמִישֶׁ אֲרֵיכִי לֵי
 מְגִישֶׁ מְגִישֶׁ קָא מַנְחֵלָא
 הִיא מְגִישֶׁ לְפָנֵי מְגִישֶׁ וְכוּ
 אֶלֶלֶסִי וְכוּ 'חֹס' בְּבִרְכַּת רָא
 ע"פ ע"פ:

מוסף רש"י

דין גרמא דעשיראה ביר.
ה ע"ס של בן עשירי שמת
לו. ביר כמו בר, ולר ע"ס
פחות מכשעורה ממנו שאינו
מטמא במגע והיה נושא
קשור בסודרו לעגמת נפש
(ברכות ה:).

(א) ר"ל כיון דישמעאל נמי יוצאי ירכו של אברהם כמו יצחק ולפיכך אברהם קודם דאז קודם לכל יוצאי ירכו.

מוטב לך שתלקה ב'נ' מכות יותר מעוני: חמת מלך. מלכו של עולם היינו צער מלאך המות היינו בן ולא בת הוא קורם לאחיו של מת. ובעי רמי בר חמא אבי האב ואחי האב כגון אברהם שהוא אב שהוא אבי אביו של עשו או ישמעאל אחי יצחק: אמר רבא ת"ש. ממתי? דתני האב קורם כל